

Porvoon kaupungin konserniohje

KV 26.2.2020

Sisällysluettelo

1	Konserniohjeen tarkoitus	2
2	Konsernikäsite	2
3	Konserniohjeen soveltamisala	2
4	Konserniohjeiden velvoittavuus	2
5	Konserniohjaus ja -johtaminen.....	3
5.1	Kaupunginvaltuusto.....	3
5.2	Kaupunginhallitus	4
5.3	Edustus yhtiökokouksissa ja hallintoelimissä.....	4
5.4	Tarkastuslautakunta.....	6
5.5	Konsernin operatiivinen johto	6
6	Konsernijohdon ennakkokäsityksen selvittäminen.....	7
7	Konsernivalvonta ja tiedonantovelvollisuus	7
7.1	Luottamushenkilön tiedonsaantioikeus	9
8	Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus	9
9	Keskitetyt konsernitoiminnot ja hankintatoimi	10
10	Konsernin tarkastus ja valvonta.....	10
11	Henkilöstöpolitiikka	11
12	Tiedottaminen konsernin asioista.....	11

1 Konserniohjeen tarkoitus

Porvoon kaupungin konserniohjeen tarkoitus on varmistaa kaupungin omistajapoliittisten taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden ja strategioiden saavuttaminen sekä yhtenäistää toimintakulttuuri ja käytännöt koko konsernin tasolla. Erikseen vähintään valtuustokausittain laadittava omistajapoliittinen ohjelma täydentää konserniohjetta.

Konserniohjeella määritellään menettelytapoja, jotka tukevat kuntakonsernin talouden suunnittelua ja seurantaa, riskien hallintaa, tiedottamista, sitoutunutta hallitustyöskentelyä sekä hyvää johtamista ja hallintoa ja jotka varmistavat omistajapolitiikan toteutumista.

2 Konsernikäsité

Kuntalain 6 §:n mukaisesti yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan *tytäryhteisö*. Määräysvalta muodostuu myös silloin, kun tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on määräysvalta toisessa yhteisössä. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa *kuntakonsernin*. Mitä kuntalaisia säädetään kunnan tytäryhteisöstä, sovelletaan myös kunnan määräysvaltaan kuuluvaan säätiöön.

Kunnan konsernitilinpäätökseen yhdistellään konserniyhteisöjen tilinpäätökset ja lisäksi niiden kuntayhtymien tilinpäätökset, joissa kunta on jäsenenä. Konsernitilinpäätökseen yhdistellään myös osakkuusyhteisöjen tilinpäätökset pääomaosuusmenetelmän mukaisesti. Kirjanpitosäännösten perusteella määrittyvä kokonaisuus on siis laajempi kuin kuntalain mukainen kuntakonserni. Tästä kokonaisuudesta on Porvoon kaupungin omistajapolitiikassa käytetty nimitystä *Porvoo-konserni*.

3 Konserniohjeen soveltamisala

Konserniohje koskee Porvoon kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden omistamia tytäryhteisöjä. Konserniohje koskee soveltuvin osin myös kuntayhtymiä ja osakkuusyhteisöjä.

Konserniohjeiden mukaisia toimintatapoja edistetään ja tavoitellaan myös kaikissa muissa yhteisöissä, joiden hallinnossa kaupunkikonserni on mukana (esim. säätiöt, yhdistykset).

4 Konserniohjeiden velvoittavuus

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden kunnan määräysvallassa olevien yhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla yhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen ja ottaa sen huomioon päätöksenteossaan ja toiminnassaan.

Konserniohjetta noudatetaan tytäryhteisössä, jollei sitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä, osakassopimuksesta, kuntayhtymän perussopimuksesta taikka muista säädöksistä muuta johdu.

Käytettäessä omistajaohjausta otetaan huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeen liitteessä (liite 1) on määritelty Porvoo-konserni sekä konsernivalvonnan vastuut.

5 Konserniohjaus ja -johtaminen

Konserniohjaus

Kaupunginvaltuuston hyväksymän konserniohjeen tarkoituksena on sitouttaa osakeyhtiöt kaupungin harjoittamaan konsernipolitiikkaan. Kaupungin hallintosäännössä on määritelty kunkin yhteisön konserniohjauksesta vastaava viranhaltija, joka ohjeistaa tytäryhtiöitä kaupungin konsernipolitiikan mukaisesti. Lisäksi kaupunki ohjaa konserniyhtiöitä yhtiökokouspäätöksin, valitsemalla yhtiön hallitukseen kaupungin konsernijohtoon edustus sekä vaikuttamalla yhtiöiden yhtiöjärjestykseen.

Kaupungin tavoitteena on, että tytäryhteisöt noudattavat omien tavoitteidensa asettamisessa kaupungin talousarviossa olevia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita, sekä pyrkivät siten osaltaan toteuttamaan Porvoon kaupunkistrategiaa ja kaupungin asettamia omistajapolitiittisia tavoitteita.

Kaupunki on omistajana yhtiöissä lähtökohtaisesti strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi, jolloin yhtiön tarkoituksena on tuottaa tiettyjä palveluita kaupungin asukkaille. Tällöin konserniohjauksen tavoitteena on varmistaa, että nämä palvelut tuotetaan laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Kaupungin talouden näkökulmasta olennaisia ovat yhtiön tuloksentelekyky sekä velkaantuneisuus. Kaupunki voi omistaa myös puhtaasti liiketoimintaa harjoittavia yhtiöitä, jolloin omistajapolitiikassa korostuu taloudellinen näkökulma. Kaupungin taloutta arvioidaan esimerkiksi kuntalain 118 §:n mukaisessa arviointimenettelyssä nimenomaan konsernitilinpäätöksen tunnuslukujen perusteella. Yhtiöiden talouden kehitystä seurataan, ohjataan ja arvioidaan säännöllisesti osana kaupunkikonsernin talouden seuranta.

Kaupungin toimielinten toimivallanjako

Omistajapolitiikan toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaa konsernijohto. Konsernijohtoon muodostavat kuntalain 48 §:n mukaisesti kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja sekä hallintosäännössä määritellyt viranhaltijat.

5.1 Kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuusto päättää kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista, konserniohjauksen periaatteista sekä muista strategisesti merkittävistä ja taloudellisesti laajakantoisista asioista. Kaupunginvaltuusto hyväksyy tilinpäätöksen, joka sisältää konsernitilinpäätöksen. Jos jonkun yhteisön toiminnassa tai toimialalla tapahtuu sellaisia muutoksia, jotka vaikuttavat merkittävästi asetettujen tavoitteiden sisältöön tai niiden toimivuuteen, kaupunginvaltuuston tulee tarkistaa tavoitteet viipymättä.

Konsernijohtamisen yleiset tavoitteet ja toimintaperiaatteet

Kaupunginvaltuusto hyväksyy kaupungin strategian, jossa on määritelty kaupungin ja kaupunkikonsernin keskeiset tavoitteet ja toiminnan painopistealueet. Konsernitason strategiaa täydentää omistajapolitiikka ja muut ohjelmat.

Omistajapolitiikka

Kaupunginvaltuuston hyväksymä strategia määrittelee omistajapolitiikan perusteet. Omistajapolitiikka määrittelee, millaista omaisuutta kaupunki hankkii ja missä tehtävissä ja hankkeissa se on mukana omistajana ja sijoittajana. Omistajapolitiikalla määritellään tämän lisäksi, mikä taloudellinen tai yhteiskunnallinen merkitys yhteisön omistamisella on kaupungille ja asetetaan omistukselle tuotto- ja muut tavoitteet.

Ohjaus ja seuranta

Kaupunginvaltuusto asettaa koko konsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet talousarvion ja taloussuunnitelman yhteydessä. Konsernin tavoitteiden toteutumista seurataan osana talousarvion seuranta.

5.2 Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus johtaa kaupunkikonsernia ja valvoo, että kaupunkikonsernin tytäryhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden, suunnitelmien ja päätösten mukaisesti ja että niiden toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaiset.

Ellei hallintosäännöstä muuta johdu, kaupunginhallitus

- nimeää kaupungin edustajat tytär- ja osakkuusyhteisöjen päättävien elinten kokouksiin ja kuntayhtymien yhtymäkokouksiin, sekä nimeää kaupungin ehdokkaat yhteisöjen hallintoelimiin ja tilintarkastajiksi, ellei nimityksiä ole delegoitu muulle toimielimelle tai viranhaltijalle.
- antaa ohjeet merkittävistä taloudellisista ja toiminnallisista linjaratkaisuista yhteisöjen hallituksissa toimiville kaupungin edustajille, ellei ohjeiden antamista ole delegoitu muulle toimielimelle tai viranhaltijalle
- antaa toimintakertomuksen ja osavuosisiraportoinnin yhteydessä kaupunginvaltuustolle oleelliset tiedot konsernin toiminnasta ja taloudesta.
- vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä

5.3 Edustus yhtiökokouksissa ja hallintoelimissä

Kaupungin edustajien tulee pyrkiä toimimaan yhteisöjen hallintoelimissä siten, että kaupunginvaltuuston asettamat tavoitteet saavutetaan. Keskeistä on, että hallituksen jäsenillä on kykyä ja taitoa arvioida itsenäisesti tytäryhteisön toimintaa kaupungin asettamien tavoitteiden ja hyväksymien strategioiden näkökulmasta ja hallitustyöskentelyssään ohjata yhtiön toimivaa johtoa kohti näitä tavoitteita.

Edustajien valitseminen hallintoelimiin

Kaupunginhallitus päättää edustajien nimittämisestä konserniyhteisöjen hallintoelimiin. Strategisesti tärkeissä tai useamman omistajan omistamissa yhteisöissä arviointi ja ehdokasasettelu voidaan myös antaa erityisen nimitysvaliokunnan- tai työryhmän tehtäväksi.

Tytäryhteisön tehokkaan ja tuloksellisen työskentelyn takaamiseksi tytäryhteisöjen hallituksen koko pidetään mahdollisimman tiiviinä. Varajäseniä ei pääsääntöisesti valita. Toimikausi on yksi vuosi, ellei tästä ole perusteltua poiketa.

Tytäryhteisöjen hallintoelimiin valittavat henkilöt voivat olla luottamushenkilöitä, viranhaltijoita tai konsernijohdon ulkopuolisia asiantuntijoita. Edustajat valitaan osaamisen ja kokemuksen perusteella. Hallitukselta kollektiivina edellytetään riittävän monipuolista ja toisiaan täydentävää kokemusta mm. toimialasta, johtamisesta, liiketoiminnasta, taloudesta ja yhteisökohtaisesti tarpeelliseksi katsotuista erityisistä osa-alueista. Hallituksen kokoonpanoa ja osaamisprofiilia arvioidaan myös siitä näkökulmasta, missä elinkaaren vaiheessa yhtiö on. Pääsääntöisesti tytäryhteisöjen päätöksentekoon pyritään valitsemaan konsernijohdon ja konsernihallinnon ulkopuolisia henkilöitä. Valinnoissa otetaan huomioon myös tarkoituksenmukainen tehtäväkierto ja suositus on, että saman yhteisön jäsenenä ei toimittaisi pidempään kuin kaksi valtuustokautta.

Kaupungin omistamien tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanoissa noudatetaan tasa-arvolain määräyksiä. Jos tytäryhteisöllä on hallituneuvosto, johtokunta tai muu luottamushenkilöistä koostuva johto- tai hallintoelin, toimielimessä tulee olla tasapuolisesti sekä naisia että miehiä, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Hallitukseen valittavilta jäseniltä edellytetään riittävästi aikaa tehtävän hoitamiseen. Pääsääntö on, että henkilöllä olisi enintään kolme samanaikaista hallitustehtävää.

Keskeisten yhtiöiden osalta noudatettava nimitysprosessi käsittää seuraavat vaiheet:

- ehdolla olevien henkilöiden osaamis- ja riippuvuuskartoituksen kokoaminen (liite 2, Konserniyhteisöjen hallintoelimiin ehdolla olevista henkilöistä ilmoitettavat tiedot)
- hallituskokoonpanon arviointi kokonaisuutena (liite 3, hallitusmatriisi)
- perustelut sisältävän esityksen laatiminen yhtiökokoukselle kokoonpanosta sekä palkkioista

Palkkiokäytännöt

Hallituksen nimityspäätöksen yhteydessä valmistellaan myös maksettavia palkkioita koskeva ehdotus kaupunginhallitukselle sekä tytäryhteisön yhtiökokoukselle tai vastaavalle.

Pääsääntö on, että palkkiot noudattavat kaupungin luottamushenkilöiden palkkiosääntöä. Strategisesti tai muuten merkittävimmässä markkinaehtoisesti toimivissa tytäryhteisöissä voidaan poiketa kaupunkikonsernin luottamushenkilöiden palkkiosääntöön perustuvista hallituspalkkioista. Mikäli luottamushenkilöiden palkkiosäännöstä poiketaan, määritellään palkkiot yhteisön toiminnan laatuun ja laajuuteen sekä hallituksen tehtävien vaativuuteen pohjautuvan arvion perusteella niin, että tytäryhteisölle voidaan valita kaupunkikonsernin kokonaisedun kannalta paras mahdollinen hallitus.

Yhteisön hallituksen jäsen ei voi olla mukana yhteisön kannustin- ja palkitsemisjärjestelmässä.

Yhtiökokousedustajat ja edustajien ohjeistaminen

Edustajat nimetään ja ohjeet kaupungin edustajille kannan ottamisesta käsiteltäviin kysymyksiin tytär- ja osakkuusyhtiöiden yhtiökokouksissa annetaan hallintosäännön 14 §:n mukaisesti. Annettavat ohjeet yksilöidään viranhaltijapäätöksessä. Kaupunginhallitus antaa ohjeet kaupungin edustajille kannan ottamisesta käsiteltäviin kysymyksiin kuntayhtymien yhtymäkokouksissa tai valtuustoissa, sekä muissa kuin edellä mainittujen yhteisöjen kokouksissa. Hallintosäännöstä poiketen kuntayhtymän konserniohjauksesta vastaava viranhaltija voi kiireellisissä tapauksissa nimetä edustajan ja antaa ohjeet kannan ottamiseksi kokouksessa, jolloin päätös käsitellään myöhemmin kaupunginhallituksessa.

Jos kaupungin edustajana yhteisön hallintoon valittu henkilö on tilanteessa, jossa hän joutuisi toimimaan kaupungin edun vastaisesti, hänen tulee pyytää konsernin operatiiviselta johdolta selkeät toimintaohjeet ja viime kädessä erota yhteisön hallinnosta.

Esteellisyys

Kuntalain 97 §:n mukaan konserniin kuuluvan yhteisön hallintoelimessä jäsenenä oleva kaupungin luottamushenkilö, viranhaltija tai työntekijä on esteellinen kaupungin hallinnossa käsiteltäessä yhteisön asioita. Esteellisyys ei edellytä kaupungin ja yhteisön etujen olemista ristiriidassa keskenään. Poikkeuksena tästä säännöstä kunnallisen liikelaitoksen ja kuntayhtymän hallintoelimen jäsen on esteellinen ainoastaan silloin, kun kaupungin edut ovat ristiriidassa liikelaitoksen tai kuntayhtymän etujen kanssa taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn.

Varsinaisen esteellisyyssääntelyn ohella on kiinnitettävä huomiota siihen, että omistajaohjaukseen osallistuvien henkilöiden roolit pysyvät selkeinä ja erillään toisistaan. Kaupunkikonserniin kuuluvan yhteisön hallintoelimen jäsenenä tai toimitusjohtajana toimivan luottamushenkilön, viranhaltijan tai työntekijän ei esimerkiksi pidä osallistua yhteisölle annettavan omistajan ennakkokannan valmisteluun.

5.4 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta huolehtii kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko kaupunginvaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet koko konsernissa.

5.5 Konsernin operatiivinen johto

Kaupungin operatiivisen konsernijohdon muodostavat hallintosäännön 14 §:ssä mainitut viranhaltijat, joille on annettu päätösvaltaa konserniohjaukseen liittyvissä tehtävissä. Kaupunginjohtaja vastaa kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden yleisestä johtamisesta. Kaupunginjohtaja sekä muut operatiivisen konsernijohdon viranhaltijat seuraavat kaupungin omistajapolitiikan toteutumista ja raportoivat siitä kaupunginhallitukselle määrävälein konserniraportoinnin yhteydessä ja tarvittaessa myös muulloin.

Konsernijohto voi käyttää konsernivalvonnassaan apunaan muuta kaupungin johtoa, sekä esim. sisäistä tarkastusta, controlleria tai kaupungin lakimiehiä.

6 Konsernijohdon ennakkokäsityksen selvittäminen

Tytäryhteisön on valmisteluvaiheessa hankittava konsernijohdon ennakkokäsitys tehdessään päätöstä merkittävästä asiasta. Velvollisuus omistajan käsityksen hankkimiseen on tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajalla tai toimitusjohtajalla.

Kaupunginhallituksen ennakkokäsitys on hankittava seuraavista asioista

- 1 tytäryhteisön perustaminen ja osakkuus toisessa yhtiössä,
- 2 yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen,
- 3 periaatteellisesti, taloudellisesti tai yhteisön tavanomaiseen toimintaan nähden merkittävä sopimus ja toiminnan muutos
- 4 pääomarakenteen merkittävä muuttaminen,
- 5 toimintaan nähden merkittävä investointi,
- 6 yhteisön tavanomaiseen toimintaan nähden merkittävät kiinteistö- ja yrityskaupat, sekä osakkeiden merkintä,
- 7 toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- 8 yhteisön tavanomaiseen toimintaan nähden merkittävä lainanotto ja -anto, johdannaisopimusten käyttö sekä vakuuksien, takauksien tai muiden yhteisöä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen olennainen muuttaminen,
- 9 merkittävä henkilöstöpoliittinen ratkaisu, toimitusjohtajan tai vastaavan operatiivisesta johtamisesta vastaavan henkilön valinta, palkkaus, ja edut sekä tulospalkkiojärjestelmän käyttöönotto ja sen muutokset
- 10 yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, jos se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä.

Tytäryhteisön on valmisteltava ennakkokäsitys yhdessä operatiivisen konsernijohdon kanssa. Jos on epäselvyyttä edellyttääkö asia ennakkokäsityksen selvittämistä, tulee asiaa tiedustella operatiiviselta konsernijohdolta. Jos asian merkittävyyden ja laajuuden vuoksi ei ole tarpeen selvittää kaupunginhallitukselta ennakkokantaa, voi operatiivinen konsernijohto pyydettäessä antaa konserniyhtiöille muita toimintaohjeita. Operatiivinen konsernijohto vastaa ennakkokannan valmisteluun liittyvästä dokumentoinnista.

Ennakkokäsityksen hankkiminen ei muuta tytäryhteisön johdon oikeudellista asemaa ja vastuuta. Yhtiön hallitus ja toimiva johto kantavat aina vastuun tekemistään päätöksistä.

7 Konsernivalvonta ja tiedonantovelvollisuus

Konsernivalvonta on tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia sekä riskienhallintajärjestelmien toimivuuden seuranta. Konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto.

Konsernijohtoa on pidettävä ajan tasalla konserniyhteisöjen merkittävimmistä talouteen ja toimintaan liittyvistä asioista. Konsernijohto seuraa konserniyhteisöiden toimintaa ja taloutta raporttien ja yhteisöjen antamien selostusten perusteella. Tytäryhteisöllä tulee olla raportointia varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät, sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet.

Kuntalain 116 §:n mukaan kunnan tytäryhteisön on annettava kaupunginhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Konserniyhteisöt toimittavat omistajalle tiedot konserniraporttiin, tilinpäätökseen, toimintakertomukseen ja talousarvioon omistajan määrittelemän aikataulun ja ohjeistuksen mukaisesti.

Tytäryhteisön johto saapuu tarvittaessa kaupunginhallituksen kutsumana kokoukseen raportoitmaan yhteisön ajankohtaisista asioista.

Tytäryhteisön on annettava sen ohjaamisesta vastaavalle viranhaltijalle tiedoksi hallituksen kokousten esityslistat ja pöytäkirjat. Konsernijohtoon vastuuhenkilöllä tai hänen määräämällään on oikeus olla läsnä konserniyhteisöjen hallitusten kokouksissa.

Liikesalaisuudet käsitellään sen mukaan, kun laissa säädetään viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Yhteisön tulee ilmoittaa, jos se katsoo joidenkin sen antamien tietojen kuuluvan liikesalaisuuden piiriin.

Neljännesvuosiraportointi

Tytäryhteisöt raportoivat toiminnasta ja taloudesta omistajalle neljännesvuosittain. Ensimmäinen vuosineljännes raportoidaan 15.5. mennessä, toinen vuosineljännes 15.8., kolmas vuosineljännes 15.11. ja neljäs vuosineljännes (vuosiraportointi) 15.2. mennessä.

Valtuuston yhtiölle asettamien tavoitteiden tilanne tulee lisäksi raportoida kaupungin omaa seurantaraporttia varten huhtikuun- ja syyskuun lopun tilanteista.

Raportti sisältää tytäryhteisön toimintakatsauksen seuraavista asiakokonaisuuksista:

- 1 toimintaympäristö ja siinä tapahtuneet muutokset,
- 2 omistus- ja hallintotiedot,
- 3 tavoitteiden ja talouden toteutuminen sekä vuosiennuste ja
- 4 liitetietona kyseessä olevan ajanjakson tuloslaskelma ja tase kuluvalta ja edelliseltä vuodelta.

Valtuuston asettamien tavoitteiden lisäksi kohdassa 3 esitetään muun muassa yleiset ajankohtaiset asiat, liikevaihdon kehitys, toimintaa kuvaavat määrä- ja suoritustiedot, tuottavuuden kehitys, investointien toteutuminen, lainat ja maksuvalmius, vastuut, toimintaa ja tavoitteita uhkaavat keskeiset riskit, henkilöstömäärän kehitys sekä arvio toiminnan kehityksestä kuluvana ja seuraavana vuonna.

Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoiva viipymättä konsernijohtolle. Lisäksi tytäryhteisön tulee raportoida välittömästi, mikäli sen toimintaan liittyy olennaisia poikkeamia kaupungin määrittämistä tavoitteista. Kaupunginhallitus tai konsernin operatiivinen johto voi myös pyytää tarkastuksensa mukaan muita selvityksiä yhteisöjen toiminnasta ja taloudesta.

Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätöksen tarkoituksena on selvittää ne varat, velat ja vastuut, joihin Porvoon kaupungilla on omistajuuteen tai sopimukseen perustuvaa määräysvaltaa, velvoitteita ja vastuuta. Konserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuva yhteis-

söoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa. Tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä.

Yhteisöt, joilta tytäryhteisöjen lisäksi tarvitaan tietoja konsernitilinpäätöksen laatimiseksi, ovat kuntayhtymät ja osakkuusyhteisöt. Hallintopalvelukeskus antaa vuosittain tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista ja aikataulusta.

Yhteisön on tilinpäätöstietojen yhteydessä raportoitava hallituksen jäsenten palkkioiden lisäksi myös seuraavat toimitusjohtajaa koskevat taloudelliset etuudet:

- palkat ja muut etuudet tilikaudelta mukaan lukien tulospalkkio
- eläkeikä ja eläkkeen määräytymisperusteet
- irtisanomisaika, irtisanomisajan palkka sekä muiden irtisanomisen perusteella syntyvien korvausten ehdot.

7.1 Luottamushenkilön tiedonsaantioikeus

Kunnan luottamushenkilöllä on kuntalain 83 §:n mukaisesti oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti kyseisen yhteisön konserniohjauksesta vastaavalle viranhaltijalle.

Salassa pidettävien tietojen osalta luottamushenkilöitä koskee salassapito- ja vaitiolovelvollisuus, joiden rikkominen on rikoslaissa säädetty rangaistavaksi. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

8 Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Operatiivinen konsernijohto käy vuoden aikana säännöllisesti tavoitekeskusteluja merkittävimpien yhteisöjen johdon kanssa. Keskusteluissa käydään läpi tavoitteiden tilannetta ja talousarviovalmistelun yhteydessä tarkistetaan seuraavalle kolmelle vuodelle asetettavat tavoitteet. Konsernijohto huolehtii siitä, että yhteisöt ovat tietoisia talousarvion valmistelun ohjeista ja lähtökohdista, jotka niiden tulee ottaa huomioon omissa talousarvioesityksissään. Yhteisöjen tulee huolehtia, että niiden valmistelu on sovitettu yhteen kaupungin aikataulun kanssa.

Tytäryhteisöjen investoinnit, rahoitus-, laina-, takaus- ja vakuusasiat valmistellaan yhteistyössä operatiivisen konsernijohdon kanssa. Yhteisöjen johdon ja hallituksen tulee investointeja suunniteltaessaan huolehtia siitä, että tarvittavat investointilaskelmat ja vaihtoehtoanalyysit on tehty, jotta omistajalla on riittävästi tietoa ennakkokannan antamiseen.

Yhteisillä konsernia koskevilla ohjeilla ja periaatteilla varmistetaan konsernin kokonaisedun kannalta tehokkaat ja taloudelliset ratkaisut myös rahoituksen suunnittelun ja järjestämisen näkökulmasta. Rahoitukseen liittyvät ohjeet ovat seuraavat:

- tytäryhteisöt noudattavat varainhankinnassaan ja sijoitustoiminnassaan kaupungin periaatteita
- tytäryhteisöjen on vuosittain arvioitava taloussuunnitelmakauden rahoitustarpeensa, jotta kaupungilla on tarvittavat tiedot koko kaupunkikonsernin talouden suunnitteluun ja ohjaamiseen
- Kaupunginhallitus voi myöntää sisäisiä lainoja tytäryhteisöilleen erikseen sovittavin ehdoin

- Kaupunki voi myöntää tytäryhteisöille takauksia, mikäli se on EU:n valtiontukisääntelyn, kuntalain, kaupungin kokonaisedun tai omistajapolitiikan linjausten perusteella tarkoituksemukaista. Takauksen ehdoista päättää kaupunginvaltuusto.

Mikäli konsernin kokonaisedun kannalta on tarpeellista, tulee

- tytäryhteisöjen lainakilpailutukset järjestetään yhteistyössä kaupungin rahoitusjohdon kanssa
- tytäryhteisöjen liittyä konsernin sisäisen pankin ja konsernitilin käyttäjiksi
- tytäryhteisöjen käyttää konsernijohdon hyväksymää tilinpitopalvelua

9 Keskitetyt konsernitoiminnot ja hankintatoimi

Kaupunkikonsernissa pyritään hyödyntämään eri tukipalvelujen hankinta- ja volyymiedut sekä ammatti- ja erikoisosaaminen. Keskitettyjen yhteispalvelujen järjestäminen ratkaistaan erilliskysymyksinä. Näitä palveluita ovat esimerkiksi taloushallinnon palvelut, tietohallinnon palvelut, materiaalihankinnat, ateriahankinnat, henkilöstöhallinnon palvelut ja muut hallinnon palvelut.

Kaupunki tarjoaa sisäisiä tukipalveluita tytäryhteisöille, mikäli katsotaan että yhteispalveluilla saavutetaan etua kaupunkikonsernille. Kaupunki voi myös kilpailuttaa tukipalveluita yhteistyössä tytäryhteisöjen kanssa. Tytäryhteisöjen omissa hankinnoissa tulee selvittää mahdollisuus liittyä kaupungin kilpailuttamiin sopimuksiin.

Kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt noudattavat julkisista hankinnoista annettua lakia, sitä täydentäviä säännöksiä, kuntalakia ja hallintolakia sekä kaupunkikonsernin hankintaohjetta silloin, kun ne ovat hankintalain tarkoittamia hankintayksiköitä. Hankintalain mukaan myös kunnan määräysvallassa oleva yhteisö katsotaan hankintalain tarkoittamaksi hankintayksiköksi, mikäli yhtiö on perustettu tyydyttämään sellaisia yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta. Vähäinenskin yleisen edun mukaisuus ja ei-kaupallisuus osana perustamistarkoitusta riittää toteuttamaan hankintayksikön määritelmän. Lähtökohtaisesti kaikki Porvoon kaupungin konserniyhtiöt ovat hankintalaissa tarkoitettuja hankintayksiköitä.

Hankintalakia ja kilpailuttamisvelvollisuutta ei sovelleta hankintayksikön sidosyksiköltään tekemiin hankintoihin. Sidosyksikön määritelmä on esitetty hankintalain 15 §:ssä. Sidosyksikön tunnusmerkit täyttävä yksikkö (mikäli se on itse myös hankintayksikkö) voi lisäksi itse tehdä hankintoja kilpailuttamatta siihen määräysvaltaa käyttävältä hankintayksiköltä (ns. käänteinen sidosyksikkösuhde). Samoin kaksi saman hankintayksikön määräysvallassa olevaa sidosyksikköä voivat tehdä toisiltaan kilpailuttamatta hankintoja (ns. in-house sisters -järjestely).

10 Konsernin tarkastus ja valvonta

Yhteisöjen tilintarkastus

Tytäryhteisönä olevan yhteisön tilintarkastajaksi valitaan vähintään yksi tilintarkastaja kaupungin tilintarkastusyhteisöstä. Muilta osin on noudatettava tilintarkastusta koskevaa erityislainsäädäntöä.

Yhteisöjen sisäinen valvonta ja tarkastus

Kaupunginvaltuusto päättää kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Tytäryhteisöjen tulee noudattaa kaupungin sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja vakuuttamisen periaatteita.

Tytäryhteisön hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tytäryhteisön sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Tytäryhteisön tulee raportoida konsernijohdolle tytäryhteisön sisäisestä valvonnasta, merkittävimmistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä tilinpäätöksen yhteydessä ja tarvittaessa useammin.

Sisäinen tarkastus on osa kaupungin ohjaus- ja valvontajärjestelmää, jota kaupunginhallitus ja -johtaja käyttävät toteuttaessaan kaupungin hallinnon ja talouden hoidon valvontavelvollisuuttaan. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää ja saada myös tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.

11 Henkilöstöpolitiikka

Tytäryhteisöt noudattavat kaupungin yleisiä henkilöstöpolitiikan periaatteita. Merkittävistä henkilöstöön liittyvistä asioista on neuvoteltava etukäteen konsernijohdon kanssa.

Kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen tulee liittyä Kuntien Eläkevakuutuksen jäsenyhteisöiksi.

12 Tiedottaminen konsernin asioista

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kunnan on tiedotettava kunnan toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin lisäksi kunnan osallistumisen yhteistoimintaan tai muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Konserniyhteisö viestii itse asioistaan ja palveluistaan asiakkailleen ja sidosryhmilleen. Konserniyhteisöjen tiedottamisesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja tai vastaava ja kaupungin puolesta kaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa tulee ottaa huomioon kaupunkistrategia, kaupunginhallituksen hyväksymät viestinnän periaatteet sekä julkisuus- ja salassapitomääräykset.

Kaupungin viestinnän periaatteiden mukaisesti kaupunkikonsernin viestintä on avointa, aktiivista, tasapuolista ja kaksikielistä. Konserniyhteisön viestinnässä tulee ottaa huomioon yhteisön toiminnan luonne ja kilpailutilanne markkinoilla, mikä voi vaikuttaa viestinnän laajuuteen tai ajoitukseen. Yhteisön tulee ilmoittaa, jos se katsoo joidenkin tietojen kuuluvan liikesalaisuuden piiriin, muutoin tiedot ovat julkisia. Strategisesti merkittävät tytäryhteisöt laativat julkisen koosteen hallituksen päätöksistä. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään kaupungin johdon ja viestintäyksikön kanssa, erityisesti muutos- ja kriisitilanteissa.

Yhteisöllä on velvollisuus informoida konsernijohtoa ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa.